

Hur kan folkbiblioteket stödja det lokala näringslivet?

av Anna-Karin Luttu

How can the public library support local small business?

Small businesses need access to many different kinds of information during day-to-day operations. Since small businesses often lack resources like time, staff and money, the public library could provide small businesses with information. In rural areas, the public library may also be one of the few information channels for the local business. Furthermore the staff of the library is well informed of local conditions. This opens the way for a new public library service – business information service. This recent investigation from the Nordic part of Sweden, Övertorneå, shows the interest and the attitude towards this form of library service, and presents ideas and actions for the development of it.

I vårt grannland Danmark har service åt företagare (ehrvervservice) varit en del av folkbibliotekens verksamhet sedan 20 år tillbaka. I Sverige har några olika försök med varierande resultat pågått. Stadsbiblioteken i Helsingborg och Malmö¹ har framgångsrikt drivit företags-service under de senaste åren. Där har behovet visat sig stort och företagen utnyttjar deras tjänster. Jag ville göra en undersökning² på en liten ort där denna tjänst ännu inte finns. Behovet av information finns hos företagen, men resurserna är många gånger knappa och tiden räcker kanske inte till i den utsträckning det skulle behövas. Därför undrade jag hur företa-

Artikelförfattaren är bibliotekarie och är verksam vid Nordkalottbiblioteket, ett referensbibliotek med litteratur om Nordkalotten, samt vid Tornedalens bibliotek.

gen skulle kunna utnyttja det lokala folkbiblioteket i sina verksamheter.

Få företagare hos folkbiblioteket

Grunden till min kandidatuppsats utgjordes av en enkätundersökning som utfördes i Övertorneå kommun. Enkäten riktades till privata småföretag i kommunen. Totalt ingick 113 företag och svarsfrekvensen låg på ungefär 57 %, dvs 64 företag besvarade enkäten. Av svaren framgick att 83 % av företagen aldrig vände sig till det lokala biblioteket för att söka information. Däremot sa sig 62 % av företagen använda Internet ofta och 32 % utnyttjade Internet ibland för informationsökning av något slag.

Näst efter Internet är det de informella informationskällorna; kunder, leverantörer och vänner, bekanta och släktingar, som är viktigast för företagarna i undersökningen. När det gäller de formella informationskällorna är det dagstidningar och tidskrifter som värderas högst. 37 % av företagen uppger att de använder tidningar och tidskrifter ofta när de söker information.

Ingenting av detta är unikt för företagen i Övertorneå utan stämmer överens med andra liknande undersökningar.

En stor andel av företagen i undersökningen visade ett intresse för en företagsinriktad verksamhet på folkbiblioteket. Få företag tror sig komma att utnyttja servicen ofta, men 44 av 64 företag tror sig komma att utnyttja den ibland. Och på frågan ifall företagen

tror sig utnyttja bibliotekstjänsterna även om dessa skulle avgiftsbeläggas blir intresset i det närmaste detsamma. 42 av 64 företag tror sig komma att utnyttja servicen även om de skulle få betala en avgift för den.

Aktiviteter för företagen

En företagsinriktad service från folkbiblioteket skulle kunna stödja företagarna med olika informationsinriktade tjänster och på det viset gynna det lokala näringslivet.

Då det i undersökningen visade sig att företagen värderar Internet högt vid informationssökningen är det viktigt att en företagsinriktad verksamhet på biblioteket även finns tillgänglig via just Internet. När det gäller informationssökning på Internet är det sällan vi möts av några svårigheter att hitta information. Det är snarare tvärtom svårt att göra sig en uppfattning om vilken information som är relevant för sökningen i fråga. Det är viktigt för företag att skilja på högkvalitetskällor och andra källor. Biblioteket skulle mycket väl kunna vara den expertis som behövs för att bedöma källors trovärdighet och relevans för företagets verksamheter. Dessutom skulle även biblioteket kunna tillhandahålla nyhetsbevakning inom överenskomna områden på Internet. Biblioteket skulle även kunna utforma sin hemsida så att företagare lätt kunde hitta länkar till olika organisationer, databaser eller andra hjälpmedel som finns tillgängliga via Internet.

När det gäller de informella informationskällorna kan det för bibliotekets del innebära att dess personal agerar som förmedlare av kontakter, eller skapar möjligheter för företagare att träffa andra företagare eller representanter för företagsorganisationer. Detta kan ske på en mässa alternativt på ett årligt återkommande evenemang där företagare har möjlighet att träffa kommunala representanter samt lokala och kanske regionala näringslivsorganisationer. Det kan också arrangeras se-

minarier eller frukostmöten. Eller varför inte låna ut en företagare? För personer som är på väg att starta ett företag skulle sådana kontakter kunna vara till stor nytta. Även etablerade företagare skulle kunna dra fördelar av sådana möten. Kanske kan biblioteket bjuda på kaffe på ett lokalt café och låna ut företagare timvis till personer som är intresserade av att få hjälp eller råd inför en företagsstart.

Sett till de formella informationskällorna skulle bibliotekets bidrag kunna vara att tillhandahålla prenumerationer på vissa dagstidningar och tidskrifter som kan vara av värde för företagare. De flesta bibliotek erbjuder idag gratis Internetuppkoppling. Biblioteket kan då marknadsföra denna tjänst gentemot företagen och visa på vilket utbud av dagstidningar och tidskrifter det går att nå via Internet, inte bara i Sverige utan över hela världen. Biblioteket skulle även kunna erbjuda en nyhetsbevakningstjänst för att ge de företagare som inte anser sig ha tid att läsa olika tidningar en chans att ändå hänga med i det som händer i omvärlden.

När det gäller övriga informationskällor kan biblioteket underlätta för företagarna genom att göra mer information lättillgänglig. Genom att via hemsidan samla länkar gruppvis efter ämne, som till exempel Malmö Stadsbibliotek har gjort eller varför inte även geografiskt. Men jag tror också att biblioteket borde informera om vad olika informationskällor kan ha för betydelse för företagen. Att till exempel 84 % av företagen i undersökningen inte utnyttjar universitet som informationskälla kan dels bero på det geografiska avståndet till närmaste universitet och dels på att det kan vara svårt att hitta de vetenskapliga rapporterna. Biblioteket skulle då kunna bevaka utgivningen av vetenskapliga rapporter, men även via hemsidan länka till olika universitet/högskolor. Samtidigt kunde bibliotekspersonalen även erbjuda sökhjälp i olika databaser och kataloger.

Att vinna företagens förtroende

Den stora uppgiften blir att först och främst övertyga företagen om att biblioteket kan vara en resurs för dem. 83 % av företagen vänder sig enligt undersökningen inte till biblioteket för att söka information. Små företag är verk-samma i sin geografiska närhet i större ut-sträckning än större företag. Därmed är det också viktigt att företagsservicen finns geogra-fiskt nära de företag de ska betjäna. Det bor-de falla sig naturligt för folkbiblioteken vars uppgift är att tillhandahålla information i ett begränsat geografisk område att serva dessa fö-retag. Men det krävs en aktiv och utåtriktad verksamhet från bibliotekets sida. Det går inte att sitta och vänta på att företagarna självmant ska uppsöka biblioteket. När det gäller infor-mationssökning, i vilken form det vara må, borde företagarna se bibliotekarierna som en resurs.

Ett tillvägagångssätt skulle kunna vara en lokal kampanj initierad från bibliotekets sida. Kampanjen skulle gå ut på att bygga upp posi-tiva attityder till företagande genom att infor-mera allmänheten om vad företagande inne-bär och hur företagandet ser ut i kommunen. Kampanjen bör genomsyras av de positiva ef-fekter som företagandet medför för kommu-nens medborgare. Detta arbete bör ske i sam-arbete med andra aktörer som finns till stöd för företagande i kommunen och företagen själva. Förutom att främja positiva attityder skulle biblioteket få företagens uppmärk-samhet och kanske även förtroende för fort-satt samarbete. Därefter kan biblioteket suc-cessivt bygga upp sin egen kompetens inom området och införa företagsinriktade tjäns-ter. Många rena informationssökningstjänster kan lanseras, men utöver detta bör biblioteket möjliggöra för företagen att mötas.

Kanske skulle det så småningom även va-ra möjligt att låna ut bibliotekarier till olika projekt i kommunen? I projekt finns det ofta personer (så kallade grindvakter) som för in relevant information från omvärlden till sina medarbetare. Om vi ser i ett längre tidsper-spektiv skulle bibliotekspersonalen kanske kunna hjälpa dessa grindvakter genom att på något vis delta i projekten, men frågan är då vad som skulle krävas av bibliotekarierna?

Bibliotekspersonalens kompetens

Ovanstående resonemang bygger naturligtvis på att biblioteket får de resurser som krävs i tid, personal och pengar för att utveckla en fö-retagsinriktad verksamhet. Men det krävs även mycket av personalen rent kompetensmässigt och därför kan det finnas en vits med att börja verksamheten i begränsad omfattning för att därefter successivt upparbeta kompetens. Det-ta kan uppnås genom till exempel: studiebe-sök på bibliotek som bedriver liknande servi-ce, genom att upprätta samarbete med befint-liga företagareorganisationer på orten, men även på läns- och riksnivå, genom inköp av ny litteratur och databaser, genom vidareutbild-ning av personal och självklart genom att lära känna företagen och deras verksamhet.

Fotnoter

- ¹ Se vidare, <http://www2.malmo.stadsbibliotek.org/nivelo/normal.po?sida=1023> samt Löfgren Bjer-ner, Lena: Företagsservice vid Malmö stadsbiblio-tek, InfoTrend 2005:1, s. 7–10.
- ² Artikeln är baserad på en kandidatuppsats vid Bibliotekshögskolan i Borås med handledning av professor Irene Wormell.